

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 449/2015-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. marca 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a sudcov Marianny Mochnáčovej a Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]; [REDACTED], [REDACTED]; [REDACTED], [REDACTED]; [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], právne zastúpených JUDr. Mgr. Štefanom Buchom, Námestie M. R. Štefánika 1, Žilina, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Er 199/2013, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Er 199/2013 porušené boli.

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Er 199/2013 konať bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadost'učinenie každému v sume po 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je Okresný súd Žilina povinný zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 715,92 € (slovom sedemstopätnásť eur a deväťdesiatdva centov), ktorú je Okresný súd Žilina povinný zaplatiť na účet advokáta [REDAKOVANÉ] do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. I. ÚS 449/2015 zo 4. novembra 2015 bola na ďalšie konanie prijatá sťažnosť spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), z 18. mája 2015, ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Er 199/2013. Vo zvyšnej časti bola sťažnosť odmietnutá.

2. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovatelia sú ako povinní účastníkmi exekučného konania vedeného na okresnom súde, pričom 8. augusta 2014 podali námietky proti exekúcii podľa § 50 Exekučného poriadku, ktoré odôvodnili vadami exekučného titulu (notárskej zápisnice) a tým, že nimi ako ručiteľmi zabezpečovaná (vymáhaná) pohľadávka zanikla. Sťažovatelia v prijatej sťažnosti uvádzajú, že zákonná lehota na rozhodnutie o námietkach je podľa § 50 ods. 2 Exekučného poriadku 60 dní, pričom okresnému súdu boli ich námietky doručené ešte 20. augusta 2014. Pre nečinnosť okresného súdu podali dve urgencie 27. januára 2015 a 27. februára 2015, ktorými žiadali súd o bezodkladné rozhodnutie o námietkach. Následne podali 2. apríla 2015 sťažnosť na prietahy v konaní, ktorú adresovali predsedovi okresného súdu. Predseda okresného súdu v prípise zo 4. mája 2015 konštatoval, že sťažnosť sťažovateľov na prietahy v konaní je dôvodná, a za spôsobené prietahy v konaní sa ospravedlnil.

3. Sťažovatelia v ďalšom uviedli, že prebiehajúca exekúcia má pre nich zvlášť negatívne dôsledky, keďže na ich nehnuteľnostiach určených na bývanie bolo zriadené exekučné záložné právo, boli zablokované ich bankové účty a ich zamestnávateľi im vykonávajú zrážky zo mzdy. V petite sťažnosti sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že ich označené základné práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru porušené boli, a aby prikázal okresnému súdu, aby v ich veci konal bez ďalších prietahov. Žiadali priznať aj primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € každému zo sťažovateľov a náhradu trov konania.

II.

4. Ústavný súd vyzval okresný súd, aby sa k prijatej sťažnosti vyjadril a oznámil, či trvá na ústnom pojednávaní. Podpredsedníčka okresného súdu v písomnom vyjadrení, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 18. januára 2016, z vecného hľadiska odkázala na vyjadrenie zákonného sudcu, ktoré k sťažnosti pripojila. V ďalšom poukázala na neprimeranú zaťaženosť zákonného sudcu, ako aj zaťaženosť všetkých sudcov okresného súdu, ktorá bráni konaniu bez zbytočných prietahov. Pokiaľ sa táto situácia nevyrieši, nemožno vo všetkých veciach konať bez zbytočných prietahov, čo žiada zohľadniť

pri rozhodovaní o priznaní finančného zadost'učinenia. Podpredsedníčka okresného súdu zároveň súhlasila s upustením od ústneho pojednávania.

5. Zákonný sudca vo svojom vyjadrení uviedol, že k pried'ahom v konaní súdu o námietkach s'ťažovateľov ako povinných proti exekúcii a proti trovám exekúcie nepochybne došlo. Tieto však aj podľa jeho vyjadrenia majú pôvod vo veľmi vysokom počte exekučnej agendy, ktorú za permanentne pretrvávajúceho nedostatočného personálneho obsadenia súdu nie je možné ani pri zvýšenom pracovnom úsilí vybavovať bez zbytočných pried'ahov. K priebehu konania o námietkach s'ťažovateľov ako povinných uviedol:

„... - dňa 20.8.2014 predložil poverený súdny exekútor včas podané námietky povinných v 1. až 5. rade proti exekúcii...

- dňa 28.11.2014 súd zaslal rovnopis námietok oprávnenému s výzvou na vyjadrenie, na žiadosť oprávneného doručení súdu 12.12.2014 mu dňa 9.4.2015 dodatočne zaslal všetky prílohy námietok proti exekúcii spolu s výzvou na vyjadrenie, oprávnený sa k námietkam povinných vyjadril podaním doručeným súdu 29.4.2015 (medzičasom povinní prostredníctvom právneho zástupcu podaním doručeným súdu 27.1.2015 urgovali súd o konanie v predmetnej veci a o rozhodnutie o námietkach),

- o námietkach povinných okresný súd rozhodol uznesením z 19.5.2015 vydaným vyšším súdnym úradníkom tak, že námietky povinných proti exekúcii zamietol, námietky povinných proti trovám exekúcie zamietol a povinným nepriznal náhradu trov konania o námietkach proti exekúcii,

- proti cit. uzneseniu okresného súdu podali povinní v 1. až 5. rade včas odvolanie dňa 8.6.2015,

- dňa 22.10.2015 dal vyšší súdny úradník pokyn na doručenie rovnopisu odvolania povinných oprávnenému, ktorý bol realizovaný dodatočne 21.12.2015...

v dôsledku včas a riadne povinnými podaného odvolania došlo zo zákona zrušeniu cit. uznesenia vyššieho súdneho úradníka a o námietkach povinných opätovne rozhodne zákonný sudca... s predpokladom rozhodnutia v prvej polovici mesiaca január 2016...“

6. Na výzvu ústavného súdu k vhodnosti ústneho pojednávania právny zástupca sťažovateľov v prípise doručenom 21. decembra 2015 uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

7. Po posúdení sťažnosti a vyjadrenia k nej dospel ústavný súd na neverejnom zasadnutí senátu k záveru, že sťažnosť je dôvodná.

III.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

9. Účel základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov vymedzil ústavný súd vo svojej skoršej judikatúre tak, že „*Účelom práva na prerokovanie veci*

bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu“ (II. ÚS 26/95). Je však prirodzené a ústavný súd to už vo svojej judikatúre zdôraznil, že každé namietané porušenie práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a čl. 6 ods. 1 dohovoru) sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, pričom tri základné kritériá sú: zložitosť veci, správanie účastníkov konania a postup súdu (napr. I. ÚS 3/00 alebo I. ÚS 7/02). Medzi kritériá, na ktoré ústavný súd tiež prihliada pri svojom rozhodovaní, patrí aj predmet sporu v posudzovanom konaní a význam konania pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02 alebo II. ÚS 32/02).

10. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie bolo základom skúmania ústavného súdu, či postupom okresného súdu v predmetnom exekučnom konaní, resp. v tej jeho časti, ktorá nasledovala po tom, čo sťažovatelia podali námietky proti exekúcii a proti trovám exekúcie, došlo k porušeniu ich označených práv. Tvrdenia sťažovateľov v sťažnosti o priebehu konania sú pritom v zásade zhodné s vyjadrením zákonného sudcu, preto o nich ústavný súd nemal žiadne relevantné pochybnosti.

11. Po posúdení chronológie konania v právnej veci sťažovateľov z hľadiska základných kritérií, na ktoré sa prihliada, ústavný súd konštatuje:

Pokiaľ ide o zložitosť veci (právnú a skutkovú), ústavný súd konštatuje, že predmetná exekučná vec sťažovateľov v časti rozhodovania o ich námietkach je bežnou občianskoprávnou vecou a ani z vyjadrenia okresného súdu nebolo zistené nič, čo by indikovalo zvýšenú zložitosť veci. Malo teda ísť o rutinné rozhodovanie príslušného exekučného súdu.

Pri hodnotení správania sťažovateľov ako účastníkov exekučného konania ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, ktoré by mohli byť zohľadnené v ich neprospech, a teda nemožno im pričítať žiadny podiel na zodpovednosti za dĺžku konania o námietkach proti exekúcii.

V postupe okresného súdu v predmetnej exekučnej veci zistil ústavný súd viaceré obdobia nečinnosti, ktoré vedú k záveru o porušení označených základných práv sťažovateľov garantovaných im ústavou a dohovorom. Ústavný súd pritom pripomína, že podľa § 50 ods. 2 Exekučného poriadku o námietkach proti exekúcii rozhodne súd

najneskôr do 60 dní od ich doručenia. Na ťarchu okresného súdu boli ústavným súdom posúdené najmä tieto obdobia jeho nečinnosti:

(i) od 20. augusta 2014, keď boli súdu doručené námietky sťažovateľov, do 28. novembra 2014, keď súd zaslal námietky na vyjadrenie oprávnenému (viac ako tri mesiace nečinnosti), pričom podľa platnej právnej úpravy malo byť o námietkach rozhodnuté do 20. októbra 2014,

(ii) od 12. decembra 2014, keď bola súdu doručená žiadosť oprávneného o doručenie príloh k námietkam, do 9. apríla 2015, keď súd dodatočne zaslal prílohy k námietkam oprávnenému (štyri mesiace nečinnosti),

(iii) a taktiež nemožno opomenúť nečinnosť okresného súdu aj po podaní sťažnosti sťažovateľov ústavnému súdu trvajúcu od 8. júna 2015, keď bolo súdu doručené odvolanie sťažovateľov proti uzneseniu o zamietnutí námietok z 19. mája 2015, do 21. decembra 2015, keď bol realizovaný pokyn na doručenie odvolania oprávnenému (viac ako šesť mesiacov nečinnosti).

12. Celková doba nečinnosti okresného súdu v konaní o námietkach sťažovateľov ako povinných teda trvala viac ako jeden rok, čo pri zákonnej 60-dňovej lehote na rozhodnutie o námietkach nemožno považovať za ústavne akceptovateľné. Reagujúc na vyjadrenie podpredsedníčky okresného súdu ústavný súd dodáva, že v zmysle jeho stabilnej judikatúry množstvo vecí, v ktorých súd vykonáva súdnicstvo (m. m. III. ÚS 14/00, III. ÚS 17/02), spravidla nemôže byť exkulpačným dôvodom na zbavenie sa objektívnej zodpovednosti súdu za spôsobené zbytočné prietahy v konaní. Z pohľadu sťažovateľov a ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, resp. v primeranej lehote (o čom ústavný súd rozhodoval), je taktiež irelevantné, že podľa vyjadrenia okresného súdu jeho zdĺhavé konanie bolo spôsobené aj dôsledkom nedostatočného personálneho obsadenia súdu. Podstatné je to, že ústavný súd v predmetnej exekučnej veci zbytočné prietahy zistil, tieto možno pričítať len na ťarchu konajúceho súdu a z ústavnoprávneho hľadiska ide o prietahy, ktoré sú neospravedliteľné.

13. Preto ústavný súd výrokom tohto nálezu vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov

podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a prikázal okresnému súdu, aby vo veci ďalej konal bez zbytočných prieťahov.

IV.

14. Sťažovatelia v sťažnosti uplatnili a odôvodnili aj svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia každému v sume po 3 000 €. Z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že primerané finančné zadost'učinenie ústavný súd spravidla prizná vtedy, keď následky porušenia práv sťažovateľov (zbytočné prieťahy v konaní) už nemožno napraviť či odstrániť (napr. III. ÚS 17/02, I. ÚS 97/09). Ústavný súd preto výrokom nálezu priznal sťažovateľom vychádzajúc z princípov spravodlivosti, z potreby zavŕšenia ochrany ich práv a zo zodpovednosti okresného súdu za zistené zbytočné prieťahy v konaní primerané finančné zadost'učinenie každému v sume po 500 €. Táto výška podľa ústavného súdu primerane vyjadruje ujmu sťažovateľov spôsobenú ich právnou neistotou vzhľadom na predmet konania a dobu zistenej nečinnosti okresného súdu.

15. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľov. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov konania v nimi požadovanej výške 715,92 €, keďže táto zodpovedá ustanoveniam vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb [2 úkony právnej pomoci po 349,57 € (úkony pri zastupovaní piatich sťažovateľov, tarifná odmena znížená o 50 %), t. j. prevzatie a príprava zastúpenia, sťažnosť podaná ústavnému súdu, 2 x paušálna náhrada hotových výdavkov po 8,39 €]. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2016

